

**TEXNIKUM TALABALARIDA MULOQOT KO'NIKMALARINI
RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK AHAMIYATI****Egamova Maftuna G'anisher qizi**

Sirdaryo Ilg'or kasbiy mahorat texnikumi psixologi.

Email: egamovamaftuna32@gmail.com **Telefon:** +99894-902-08-98**<https://doi.org/10.5281/zenodo.21208338>**

Annotatsiya. Mazkur maqolada texnikum talabalarida muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishning psixologik ahamiyati, kommunikativ kompetensiyaning shakllanish omillari hamda ta'lim jarayonida uchraydigan muloqot bilan bog'liq muammolar tahlil qilingan.

Shuningdek, talabalar o'rtasida samarali muloqotni shakllantirish usullari, psixologik treninglar va interfaol metodlarning ahamiyati yoritilgan. Muloqot ko'nikmalarining rivojlanishi talabalarining shaxsiy, ijtimoiy va kasbiy faoliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: muloqot, kommunikativ kompetensiya, psixologiya, talaba, verbal muloqot, nonverbal muloqot, empatiya, trening, ijtimoiy moslashuv, ta'lim.

Kirish:

Bugungi kunda zamonaviy ta'lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri nafaqat bilimli, balki kommunikativ jihatdan yetuk mutaxassislarni tayyorlashdan iboratdir. Muloqot inson faoliyatining ajralmas qismi bo'lib, uning shaxs sifatida shakllanishi, jamiyatda o'z o'rnini topishi va kasbiy muvaffaqiyatga erishishida muhim ahamiyat kasb etadi.

Texnikum talabalari o'smirlik va ilk yoshlik davrida bo'lib, bu davr shaxs rivojlanishining eng muhim bosqichlaridan biri hisoblanadi.

Mazkur yosh davrida yoshlarning dunyoqarashi, ijtimoiy munosabatlari va kasbiy qiziqishlari shakllanadi.

Shu sababli ularda samarali muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish ta'lim-tarbiya jarayonining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, muloqot ko'nikmalari rivojlangan talabalar jamoaga tez moslashadi, o'quv jarayonida faol qatnashadi va kelgusidagi kasbiy faoliyatida muvaffaqiyatga erishish imkoniyatlari yuqori bo'ladi.

MUAMMOLAR:

Texnikum talabalarida muloqot ko'nikmalarining yetarli darajada shakllanmaganligi turli muammolarni keltirib chiqarishi mumkin.

Bugungi kunda ayrim talabalar o'z fikrini erkin bayon qila olmaslik, jamoa oldida nutq so'zlashdan qo'rqish, tengdoshlari bilan samarali munosabat o'rnatish kabi qiyinchiliklarga duch kelmoqdalar.

Buning asosiy sabablari quyidagilar hisoblanadi:

- o'ziga bo'lgan ishonchning pastligi;
- oilaviy muhitdagi muloqot yetishmovchiligi;
- ijtimoiy tarmoqlardan ortiqcha foydalanish;
- kitob mutolaasining kamligi;
- psixologik tortinchoqlik;
- jamoada ishlash tajribasining yetarli emasligi.

Muloqotdagi qiyinchiliklar natijasida talabalarda ijtimoiy moslashuv muammolari, nizoli vaziyatlar va o'quv motivatsiyasining pasayishi kuzatilishi mumkin. Bu esa nafaqat ta'lim sifati, balki talabaning shaxsiy rivojlanishiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi.

MULOQOT KO'NIKMALARINI SAMARALI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI:

Talabalarda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish uchun zamonaviy pedagogik va psixologik yondashuvlardan foydalanish muhim hisoblanadi.

Birinchidan, psixologik treninglar tashkil etish talabalarni erkin fikr bildirishga va jamoada faol ishtirok etishga o'rgatadi.

Treninglar davomida talabalar tinglash, fikr almashish va muammolarni birgalikda hal qilish ko'nikmalarini egallaydilar.

Ikkinchidan, interfaol ta'lim metodlaridan foydalanish samarali natija beradi. Debatlar, davra suhbatlari, rolli o'yinlar va guruhli loyihalar talabalarni muloqotga faol jalb qiladi.

Uchinchidan, empatiya ko'nikmalarini rivojlantirish muhimdir. Talabalarning boshqalar fikrini tushunishi va hurmat qilishi sog'lom ijtimoiy munosabatlarni shakllantiradi.

To'rtinchidan, ta'lim muassasasi psixologi tomonidan muntazam diagnostika va korreksion ishlar olib borilishi talab etiladi. Psixolog muloqotdagi muammolarni aniqlab, ularni bartaraf etish bo'yicha individual va guruhli mashg'ulotlar tashkil etadi.

Shuningdek, talabalarni turli tadbirlar, konferensiyalar, seminarlar va jamoaviy loyihalarda faol ishtirok ettirish ham kommunikativ qobiliyatlarning rivojlanishiga xizmat qiladi.

XULOSA:

Xulosa qilib aytganda, texnikum talabalarida muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish ularning shaxsiy, ijtimoiy va kasbiy rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. Kommunikativ kompetensiyaning shakllanishi talabalarning o'z fikrini erkin ifodalashi, jamoada samarali ishlashi va kelajakdagi kasbiy faoliyatda muvaffaqiyat qozonishiga xizmat qiladi.

Shu sababli ta'lim muassasalarida muloqot madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan treninglar, interfaol mashg'ulotlar va psixologik xizmat faoliyatini yanada takomillashtirish zarur.

Talabalarda samarali muloqot ko'nikmalarini shakllantirish orqali ularning har tomonlama barkamol shaxs bo'lib voyaga yetishlariga erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. G'oziev E.G'. Psixologiya. – Toshkent: O'qituvchi, 2002.
2. Davletshin M.G. Umumiy psixologiya. – Toshkent: O'qituvchi, 2005.
3. Karimova V.M. Ijtimoiy psixologiya. – Toshkent: Fan, 2010.
4. Nishonova Z.T. Yosh va pedagogik psixologiya. – Toshkent, 2017.
5. Leontev A.N. Faoliyat. Ong. Shaxs. – Moskva, 1975.
6. Vigotskiy L.S. Tafakkur va nutq. – Moskva, 1982.
7. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.